

طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش آموزی

علیرضا قنبری فیروزآبادی^۱، امین امانی^۲، محمد ریحانی^۳، مهتا سردرودیان^۴

۱. استادیار گروه آموزشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه بجنورد، بجنورد (نویسنده مسئول)

۲. دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه شمال، آمل

۳، ۴. استادیار گروه آموزشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه بجنورد، بجنورد

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۱/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۶/۲۳

چکیده

هدف از این تحقیق طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش‌آموزی در مدارس استان خراسان شمالی بود. روش تحقیق توسعه‌ای است و از روش داده بنیاد و تحلیل کیفی جهت تحقق اهداف پژوهش بهره گرفته شد. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه معلمان و اساتید خبره و مدیران سازمان‌های مرتبط با ورزش دانش‌آموزی بود. با توجه به کیفی بودن تحقیق، در مجموع ۲۱ نفر، با استفاده از تکنیک نمونه‌گیری گلوله برفی به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها بر اساس تحلیل نظریه داده بنیاد و از طریق کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد. با توجه به نتایج تحقیق، مؤلفه‌های نیروی انسانی، منابع مالی، فضا و تجهیزات، اجرای درس و فوق برنامه تربیت‌بدنی به‌عنوان عوامل علی و مؤلفه‌های مدیریتی، فرهنگی-اجتماعی، رسانه و فناوری، علمی-ورزشی به‌عنوان شرایط زمینه‌ای مؤثر بر توسعه ورزش دانش‌آموزی شناخته شدند و مؤلفه‌های مالی، سیاسی، اقتصادی و اداری به‌عنوان شرایط مداخله‌گر مورد شناسایی قرار گرفت؛ همچنین راهبردهای توسعه ورزش دانش‌آموزی شامل مؤلفه‌های توسعه ساختاری، اقدامات مدیریتی، توسعه نیروی انسانی، توسعه درآمدی، توسعه فضا و تجهیزات، توسعه فرهنگی و توسعه برنامه‌های فوق برنامه مشخص گردید. همچنین یافته‌ها نشان داد توسعه ورزش دانش‌آموزی، پیامدهای تربیتی اعتقادی، عبادی و اخلاقی، تربیت اقتصادی و حرفه‌ای، علمی و فناوری، اجتماعی، تربیت زیستی و بدنی، زیبایی‌شناختی و هنری به دنبال خواهد داشت. در نتیجه با توجه به این‌که توسعه نیروی انسانی از استراتژی‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی قرار گرفت در نتیجه می‌توان با برگزاری دوره‌های توجیهی و تربیت نیروی انسانی متخصص تربیت‌بدنی در مدارس شرایط ورزش دانش‌آموزی را بهبود داد.

واژگان کلیدی: الگوی راهبردی، توسعه، ورزش دانش‌آموزی، پیامدها، نظریه داده بنیاد.

مقدمه

1. Email: a.ghanbari@ub.ac.ir
2. Email: amani.amin311@yahoo.com
3. Email: mo.reihani@yahoo.com
4. Email: m.sardroodian@ub.ac.ir

ورزش در تمام دوران زندگی از اهمیت زیادی برخوردار است و در تأمین سلامت جسمی و روانی افراد فعال تأثیر بسیار زیادی دارد. بسیاری از آثار نامطلوب محیط اجتماعی، اقتصادی، وضع خانوادگی، وراثت و نظایر آن با استفاده از ورزش می‌تواند کاهش یابد و یا حتی به طور کلی از میان برود (محمدی بردبری و همکاران، ۲۰۱۲، ۱). طبق تعریف منشور اروپا در سال ۱۹۹۲ ورزش شکل‌دهنده روابط اجتماعی یا دلیل کسب نتایج در تمامی سطوح رقابتی می‌شود (بدری، ۲۰۰۶، ۹۸).

توسعه ورزش در جهان امروزی یکی از راهکارهای ثمربخش جهت رسیدن به هدف‌های متعالی در ابعاد مختلف توسعه برای دولتمردان کشورهای پیشرفته است (جنکینسون و همکاران^۱، ۲۰۱۰، ۸). این مسیر از گذشته تاکنون در زندگی مردم کشورها و در فرهنگ‌های مختلف به اشکال متفاوتی ظهور پیدا کرده است. در جوامع ابتدایی، حرکت و فعالیت، بخش لاینفک زندگی محسوب شده است. با گذشت زمان مسائلی چون پیشرفت انسان در ابعاد جسمانی، روانی و اجتماعی، جزء اهداف ورزش قرار گرفت و این انگیزش پیشرفت زیربنایی را برای رشد رفتار رقابتی در سطوح مختلف ایجاد کرد که با عنوان ورزش قهرمانی بروز نمود (غفرانی، ۲۰۰۸، ۱۴۳).

درس تربیت‌بدنی جزء لاینفک برنامه درسی مدارس کشور است و در برنامه هر سال دانش‌آموزان، جایگاهی را به خود اختصاص داده است؛ اما، این درس، جایگاه اصلی خود را در آموزش و پرورش کسب نکرده است (رمضانی نژاد، ۲۰۰۹، ۳۴). درس ورزش به دلیل برخی مسائل کمی و کیفی جایگاه اصلی خود را در آموزش و پرورش کسب نکرده است، ولی نقش معلم تربیت‌بدنی در این زمینه می‌تواند بسیار مؤثر واقع شود. ورزش و تربیت‌بدنی، نه تنها پرورش جسم و تندرستی است، بلکه به موازات آن نتایج تربیتی و اخلاقی بسیاری به دنبال خواهد داشت. با توجه به نقش اساسی معلمان تربیت‌بدنی و ورزش، این نکته نباید فراموش شود که معلمان ورزش زمانی بیشترین کارایی را در مدارس خواهند داشت که مشکلات و مسائل آن‌ها برای اجرای درس تربیت‌بدنی به حداقل برسد (ژاله معصومی و همکاران، ۲۰۱۵، ۳۷). دانش‌آموزانی که در تمرین‌های ورزشی پیشرفت می‌کنند، فرصت‌هایی هم برای حضور در تیم‌های استانی و شرکت در مسابقات ورزشی ملی به دست می‌آورند. این فرصت‌ها قابلیت‌های عملکردی دانش‌آموزان را به واسطه شرکت در فعالیت‌های رقابتی در مقابل دیگر دانش‌آموزان بهبود می‌دهد. معلمان و مربیان به دانش‌آموزان اجازه می‌دهند که فرایند آموزش در سطوح رقابت‌های ملی ادامه پیدا کند و مسیر آموزشی همراه با مشارکت ورزشی همراه گردد (مهرابی و همکاران، ۲۰۱۸، ۲۹).

کشورهای در حال توسعه نیز برای رسیدن به این اهداف، به دنبال کسب فرایندهای عملکرد بهینه آنان می‌باشند (دوبینز و همکاران^۱، ۲۰۰۹، ۳۶۶). بخش اعظم اهداف تعلیم و تربیت از طریق شرکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی و حرکتی قابل تحقق است. تربیت‌بدنی از شاخه‌های تعلیم و تربیت است و نقش مهمی در فرآیند رشد جسمانی و روانی فراگیران ایفا می‌نماید. تربیت‌بدنی از دروس اصلی در بسیاری از کشورهاست که مرتباً برنامه‌های درسی آن مورد بازنگری و اصلاح قرار می‌گیرد (جوادی‌پور، ۲۰۰۶، ۸۳). رشد جسمانی، رشد عاطفی، رشد اجتماعی، رشد شناختی و بهبود شیوه زندگی، حوزه‌های پنج‌گانه رشد هستند که پیامدها و نتایج اجرای برنامه‌های حرکتی و جسمانی تربیت‌بدنی و ورزش مدرسه‌ای تلقی می‌شوند. در حوزه رشد جسمانی بحث مهارت‌های حرکتی و آمادگی جسمانی و تندرستی مطرح است. در حوزه رشد شناختی کارکردهای عقلانی و تحصیلی، در حوزه رشد اجتماعی رفتارهای فردی، در حوزه رشد عاطفی رشد عزت‌نفس و نگرش‌های قبل از مدرسه و در بهبود شیوه زندگی فعالیت‌های جسمانی مادام‌العمر و سلامت جنسی مطرح است (بایلی و همکاران^۲، ۲۰۰۴، ۱).

فلسفه تربیت‌بدنی ضمن هدایت اعمال فرد و راهنمایی متخصصان (برنامه‌ریزان، مدیران و معلمان تربیت‌بدنی) و آگاه‌سازی جامعه از ارزش‌های تربیت‌بدنی، ارتباط بین تربیت‌بدنی و تعلیم و تربیت را بیان می‌کند (تربیت‌بدنی به‌عنوان ابزاری در خدمت تعلیم و تربیت است و ارتباط دوسویه دارند؛ به‌طوری‌که تقویت هر یک می‌تواند در رشد و توسعه دیگری نقش داشته باشد) (وست و بوچر^۳، ۲۰۰۲؛ مظفری و پورسلطانی زرنندی، ۲۰۰۷).

اولیای تربیتی جامعه به‌عنوان ساکنان کشتی تعلیم و تربیت می‌کوشند تا دانش‌آموز، چه کودک و چه نوجوان را به درجاتی قابل‌قبول از نظر آمادگی عقلی و جسمانی برسانند که هرکدام جای بحث و بسط دارد (دوستی و همکاران، ۲۰۱۸، ۱۶۹). دفتر تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی وزارت آموزش و پرورش به‌عنوان یکی از متولیان اصلی ورزش تربیتی و پرورشی در دانش‌آموزان است؛ و در چارچوب سند تحول بنیادین، برنامه درس ملی و اهداف و سیاست‌های وزارت در راستای توسعه و تقویت درس تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی فوق‌برنامه در میان دانش‌آموزان گام برمی‌دارد (وحدانی و همکاران، ۲۰۱۷، ۳۸). بر اساس تحقیقات انجام‌شده میزان علاقه دانش‌آموزان پسر و دختر به ورزش زیاد است، ولی در کلاس‌های تربیت‌بدنی کمتر به اجرای فعالیت‌های بدنی رغبت دارند. پس تنها مربی و درس نمی‌توانند در ترغیب دانش‌آموزان به ورزش مفید باشند، بلکه تجهیزات و امکاناتی وجود دارد که می‌تواند به کمک این دو بیاید این امر نیازمند محیطی است که

-
1. Dobbins et al
 2. Bailey et al
 3. West and Webbucher

زمینه‌ساز گسترش و علاقه‌مندی آن‌ها شود (قاسمیان و غفوری، ۲۰۱۵، ۸۰). وفایی مقدم و همکارانش (۲۰۱۸) با بررسی موانع توسعه ورزش مدارس استان مازندران بیان نمودند در محیط درونی سازمان ابعاد مدیریتی، انسانی، مالی، امکانات و زیرساخت‌ها و ساختار سیستم آموزش و پرورش به ترتیب در اولویت موانع اثرگذار بر توسعه ورزش مدارس بودند.

پيله ورموخر و همکاران (۲۰۱۴) با شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های درونی و بیرونی ورزش دانش‌آموزی استان خراسان رضوی دریافتند وجود معاونت تربیت‌بدنی و سلامت در آموزش و پرورش با وزن نسبی ۰/۲۴۱ بیشترین اهمیت را در بخش فرصت‌ها؛ و همچنین ناکافی بودن بودجه اختصاصی ورزش و جابه‌جایی این اعتبارات به سایر هزینه‌های مدارس با وزن نسبی ۰/۲۴۴ از دیدگاه مدیران تربیت‌بدنی رتبه نخست را در بخش چالش‌های درونی ورزش دانش‌آموزی استان خراسان رضوی به خود اختصاص داده است. فرناندو و همکاران^۱ (۲۰۱۷) در تحقیقی با عنوان تأثیر مشارکت ورزشی بر عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان بیان نمودند بین شرکت در فعالیت‌های ورزشی رسمی با نمرات عالی در میان دانش‌آموزان ارتباط وجود دارد. تجزیه و تحلیل نشان داد جدا از خواص درمانی مشارکت ورزشی، فعالیت‌های ورزشی منجر به دستیابی به هدف‌های عملکردی بالاتر می‌شود. دامیترسکیو و اوتویی^۲ (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان استدلال برای تحریک مثبت دانش‌آموزان برای تمرین فعالیت‌های فیزیکی بیان نمودند تحریک مثبت تأثیر کلاس‌های تربیت‌بدنی عامل اصلی در جذب تعداد زیادی از دانش‌آموزان به شرکت در فعالیت‌های جسمانی در دوره پیش‌دانشگاهی است، حتی اگر این واحد درسی در دانشگاه اختیاری باشد. همچنین درس تربیت‌بدنی اثر مهمی بر کاهش استرس و از بین رفتن آن دارد.

درس تربیت‌بدنی در مدارس ایران شرایط خاصی دارد و با این‌که در سال‌های اخیر از نظر تأمین منابع انسانی متخصص و به‌ویژه برنامه‌ریزی درسی، تحولات مثبت و بسیاری را تجربه کرده است، ولی دیدگاه و نگرش ذینفعان اصلی آن مانند دانش‌آموزان نسبت به درس تربیت‌بدنی عامل مهمی در موقعیت آموزشی این درس است (عبدی مقدم و همکاران، ۲۰۱۸، ۱۳۰). همچنین در تحقیقات داخلی مشخص شده است که درس تربیت‌بدنی اهمیت چندانی در بین درس‌ها ندارد و از دیدگاه والدین درس تربیت‌بدنی در بین ده درس در رتبه هفتم قرار دارد (هزبری و همکاران، ۲۰۱۳، ۷۰).

تربیت و پرورش فرد در کنار تربیت حرکتی و ورزشی در کلیه فرایندهای آموزشی یک اصل کلی و تعهد اخلاقی برای معلمان و مربیان است. دانش‌آموزان با شرکت در فعالیت‌های بدنی و ورزشی، برخی از نیازهای فطری و درونی خود را ارضاً می‌کنند و ارضاً این نیازها یکی از اهداف مهم شرکت

1. Fernando et al
2. Dumitrescu & Otoiu

دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی، هنری تفریحی است. با شناخت این نیازها می‌توان در هر سن و دوره تحصیلی برنامه درسی، روش تدریس، مدیریت کلاس و سایر رفتارهای آموزشی را به‌طور متناسب تغییر داد. حتی در نیل به اهداف اختصاصی تربیت‌بدنی و تعیین اولویت آنها در دوره‌های تحصیلی، بررسی این ویژگی‌ها و نیازها ملاک قرار می‌گیرد (رضانی نژاد، ۲۰۱۰، ۲۸). تحقیقات بسیاری درباره ابعاد مختلف درس تربیت‌بدنی و به‌ویژه در زمینه‌های سخت‌افزاری مانند امکانات ورزشی انجام گرفته است که به بررسی موضوعاتی مانند محتوا، فضا و امکانات، اهداف، ارزشیابی و ضرورت کتاب درسی پرداخته‌اند. یکی از موضوعات مهم، بررسی موقعیت درس تربیت‌بدنی در مقایسه با سایر دروس مدرسه است که می‌توان آن را نوعی نگرش سنجی مستقیم به حساب آورد. همان‌طوری که نشان داده شده است بین نگرش مثبت به تربیت‌بدنی و تجربه لذت‌بخش از این درس و افزایش فعالیت بدنی در طول عمر رابطه مستقیمی وجود دارد (برنشتاین^۱، ۲۰۱۱، ۷۴).

در سند چشم‌انداز آموزش و پرورش توجه ویژه و خاصی به تربیت‌بدنی شده و از آن به‌عنوان ابزاری مهم برای تعلیم و تربیت یاد شده است. بی‌شک اگر به‌درستی از این ابزار مهم و جذاب استفاده کنیم، ثمرات مطلوبی خواهد داشت. ولی قدم نهادن در این مسیر با توجه به حساسیت‌ها و ویژگی‌های خاص ورزش و جذابیت بسیار زیاد آن برای اقشار مختلف جامعه بالأخص دانش‌آموزان از سوی دیگر، ناشناخته بودن فلسفه وجودی آن حتی برای بسیاری از متخصصان تربیت‌بدنی (برنامه ریزان، مدیران، معلمان و مربیان)، ممکن است خواسته یا ناخواسته برنامه‌های طرح‌ریزی شده برای رسیدن به سند چشم‌انداز را دچار انحراف کند (گودرزی، ۲۰۱۳، ۳۲). ایجاد یک جامعه سالم و فعال دانش‌آموزی نیازمند اصول دقیقی از مهارت‌های حرکتی و ورزشی است که سواد حرکتی نام دارد. برای این منظور نیاز به کیفیت‌بخشی و افزایش اثربخشی در ساعات درس تربیت‌بدنی احساس می‌شود به‌گونه‌ای که همه سیزده میلیون دانش‌آموز در محیطی شاداب و پرنشاط درس تربیت‌بدنی را آموزش ببینند (وحدانی، ۲۰۱۶، ۲۱). در استان خراسان شمالی ۱۶۵ هزار دانش‌آموز در بیش از ۲ هزار باب آموزشگاه مشغول به تحصیل هستند و ۶۰۰ دبیر تربیت‌بدنی در مدارس استان فعالیت دارند. اعتبارات مورد نیاز فعالیت‌های تربیت‌بدنی از محل اعتبارات ملی و استانی تأمین می‌شود و هر ساله در شروع سال تحصیلی جدید حدود یک میلیارد تومان جهت تجهیز امکانات ورزشی شهرستان‌ها اختصاص داده شده و اولویت اول نیز مناطق کم‌برخوردار بوده است. به نظر می‌رسد برای رسیدن به این مهم نیاز به برنامه‌ریزی راهبردی و شناخت عوامل داخلی و خارجی مؤثر بر توسعه ورزش دانش‌آموزی است تا از این طریق به‌توان زمینه‌های مشارکت هر چه بیشتر دانش‌آموزان را مهیا نمود. لذا محقق قصد دارد تا با طراحی الگوی توسعه ورزش دانش‌آموزی

1. Bernstein

در مدارس خراسان شمالی به این سؤالات پاسخ دهد که وضعیت موجود ورزش دانش‌آموزی در مدارس خراسان شمالی چگونه است؟ و راهبردهای مطلوب توسعه ورزش دانش‌آموزی در مدارس خراسان شمالی کدامند؟

روش پژوهش

تحقیق حاضر از حیث نتیجه بنیادی و از حیث هدف اکتشافی است. کلیه معلمان و اساتید خبره و مدیران سازمان‌های مرتبط با ورزش دانش‌آموزی در استان خراسان شمالی جامعه آماری تحقیق را تشکیل می‌دادند. با توجه به کیفی بودن تحقیق، در مجموع ۲۱ نفر، با استفاده از تکنیک نمونه‌گیری گلوله برفی به‌عنوان نمونه آماری انتخاب گردیدند و با آن‌ها مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته انجام شد. پس از اتمام مصاحبه از هر یک از افراد مورد مصاحبه خواسته شد تا سایر خبرگان در زمینه ورزش دانش‌آموزی را به محقق معرفی نمایند. این کار تا زمانی ادامه یافت که محقق به اشباع نظری رسید. در این پژوهش تجزیه و تحلیل داده‌ها در مرحله کیفی به روش تحلیل داده بنیاد بر اساس نظریه استراوس و کوربین^۱ و از طریق کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد. این استراتژی از نوعی رویکرد استقرایی بهره می‌گیرد؛ یعنی روند شکل‌گیری تئوری در این استراتژی حرکت از جزء به کل است. هدف عمده این روش تبیین یک پدیده از طریق مشخص کردن عناصر کلیدی آن پدیده و سپس طبقه‌بندی روابط این عناصر درون بستر و فرایند آن پدیده است. تولید و خلق مفاهیم، مقوله‌ها و قضیه‌ها نیز فرایندی چرخه‌ای-تکراری است. در این روش سؤال‌های پژوهش به جای آن‌که به شکل فرضیه‌های خاص مطرح شوند باید باز و کلی باشند و تئوری حاصله باید تبیین‌گر پدیده‌ای باشد که مورد بررسی است. نکته‌ای که بایستی به آن توجه کرد این است که در پژوهش کیفی فزونی حجم نمونه ضرورتاً روایی آن را بالا نمی‌برد و حتی می‌تواند از دقت و غنای نمونه معرف جامعه نیز بکاهد؛ چرا که فرصت و دقت بررسی نمونه بزرگ کمتر از نمونه کوچک است. در این پژوهش برای به دست آوردن پایایی از روش توافق بین دو کدگذار بر اساس ضریب کاپا استفاده گردید. مقدار ضریب کاپا ۰/۷۳۶ به دست آمد و حاکی از رد فرض استقلال کدهای استخراج‌شده و تأیید وابستگی آنها به یکدیگر است. از این رو می‌توان ادعا کرد کدگذاری از پایایی کافی برخوردار بوده است. با توجه به رویکرد تحقیق حجم انبوهی از مصاحبه‌ها به صورت فایل‌های مجزا برای هر مصاحبه تهیه و با بررسی مرحله‌ای، وجوه مشترک آنان در قالب (مفاهیم، مقوله‌ها و قضایا) مشخص شد.

1. Strauss and Corbin

نتایج

نتایج یافته‌های توصیفی تحقیق مشخص کرد اکثر نمونه‌ها در مرحله کیفی مرد بودند، تعداد ۱۵ نفر دارای مدرک کارشناسی و کارشناسی ارشد و ۳ نفر دانشجوی دکتری و ۳ نفر دارای مدرک دکتری تخصصی بودند.

جدول ۱- کدگذاری شرایط علی

ردیف	سازه اصلی	سازه فرعی (مقوله‌ها)	مفاهیم
۱			استعدادهای بالای ورزشی در استان
۲			صلاحیت مدیران حوزه‌های مختلف آموزش و پرورش
۳			انگیزه معلمان تربیت‌بدنی
۴		نیروی انسانی	نیروی انسانی متخصص در مدارس استان
۵		انسانی	وجود مدیران تحصیل کرده تربیت‌بدنی در ورزش دانش‌آموزی
۶			دو شغله بودن معلمان تربیت‌بدنی
۷			وجود نیروی داوطلب در ورزش استان
۸			سیستم دقیق کنترل و ارزیابی معلمان تربیت‌بدنی
۹			بودجه استان در بخش ورزش دانش‌آموزی
۱۰	شرایط		درآمدهای اختصاصی اماکن ورزشی در استان
۱۱	علی		فضا و تجهیزات مورد نیاز درس تربیت‌بدنی
۱۲		منابع مالی	سهم ورزش از تولید ناخالص ملی
۱۳			اعتبارات دولتی برای ورزش دانش‌آموزی
۱۴			منابع مالی برون‌سازمانی
۱۵			در اختیار داشتن فضای اختصاصی برای دانش‌آموزان
۱۶		فضا	ایمنی فضای ورزشی برای اجرای درس تربیت‌بدنی
۱۷			و تناسب امکانات استان با طرح‌های وزارتی
۱۸		تجهیزات	سطح امکانات ارسالی وزارت برای درس تربیت‌بدنی
۱۹			سهولت دسترسی به اماکن ورزشی

ادامه جدول ۱- کدگذاری شرایط علی

ردیف	سازه اصلی	سازه فرعی (مقوله‌ها)	مفاهیم
۲۰			فعالیت دختران در ساعت درس تربیت‌بدنی
۲۱			ورزش در مناطق روستایی
۲۲			سنتی بودن ورزش مدارس در استان خراسان شمالی
۲۳			کتاب تخصصی تربیت‌بدنی
۲۴	اجرای		ورزش‌های بومی-محلی
۲۵	درس و فوق‌برنامه		بسته‌های آموزشی درس تربیت‌بدنی
۲۶	تربیت‌بدنی		تعداد دانش‌آموزان در کلاس درس تربیت‌بدنی
۲۷			بومی‌سازی شیوه‌های ارزیابی و نورم‌های استانی
۲۸			کم بودن ساعت درس تربیت‌بدنی
۲۹			کم بودن ساعات فوق‌برنامه تربیت‌بدنی
۳۰			خلاقیت در تدریس

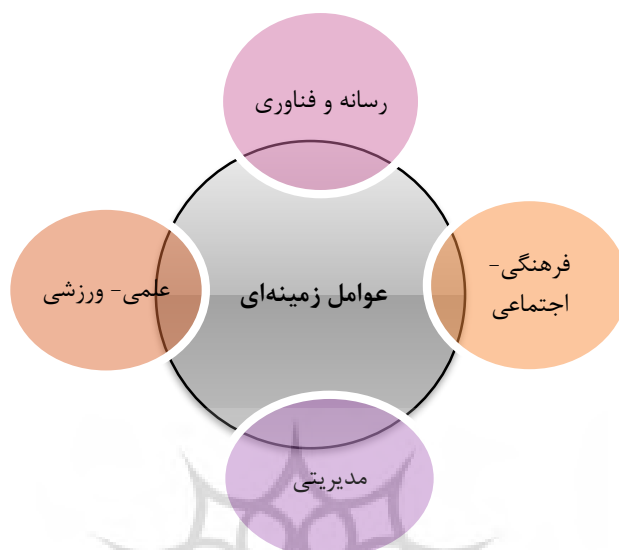
شکل ۱- شرایط علی تأثیرگذار بر پدیده محوری پژوهش

همان‌طور که در جدول شماره (۱) مشخص است از بین ۲۵ مقوله و ۱۳۹ مفهومی که از مصاحبه‌ها استخراج شد، ۴ مقوله و ۳۰ مفهوم در قالب شرایط علی قرار گرفته‌اند. مقوله‌های بخش علی عبارتند

از عوامل نیروی انسانی، منابع مالی، فضا و تجهیزات، اجرای درس و فوق برنامه تربیت بدنی که بر پدیده محوری تأثیر می‌گذارند.

جدول ۲- کدگذاری شرایط زمینه‌ای

ردیف	سازه اصلی	سازه فرعی (مقوله‌ها)	مفاهیم
۱			فعالیت انجمن‌های ورزش دانش‌آموزی
۲			تعامل و همکاری بین بخش‌های معاونت
۳			اجرای طرح‌های بلندمدت با برنامه‌ریزی مناسب از سوی وزارت
۴		مدیریتی	تعامل با هیئت‌های دانش‌آموزی
۵			فعالیت گروه آموزشی در سطح استان و شهرستان‌ها
۶			مشارکت اولیا و دانش‌آموزان در برنامه‌ریزی درس تربیت بدنی
۷			انگیزه دانش‌آموزان برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی مدارس
۸			فعالیت‌های داوطلبانه و خیرین
۹			نگرش نسبت به درس تربیت بدنی در معلمان و مدیران مدارس و اولیا
۱۰		فرهنگی -	نگرش دانش‌آموزان و تغییر رفتار به درس تربیت بدنی
۱۱		اجتماعی	تبادل فرهنگی در سطح استان
۱۲			فقر فرهنگی مشارکت در ورزش
۱۳	شرایط		توجه صرف به مدال‌آوری و کسب مقام در مسابقات
۱۴	زمینه‌ای		توصیه به ورزش در فرهنگ ملی و تعالیم دینی
۱۵			استفاده از فضای مجازی و توسعه ورزش دانش‌آموزی
۱۶			توجه رسانه به ورزش پایه دانش‌آموزی
۱۷	رسانه و		پوشش‌دهی و انعکاس اخبار ورزش دانش‌آموزی از رسانه‌های استانی
۱۸	فناوری		فعالیت خبرنگاران تخصصی در حوزه ورزش دانش‌آموزی
۱۹			رشد فناوری اطلاعات و ارتباطات
۲۰			توجه رسانه به رشته‌های خاص مثل فوتبال و...
۲۱			توجه مراکز تحقیقاتی و علمی به تربیت بدنی مدارس
۲۲			میزبانی مسابقات ورزشی در استان
۲۳			فعال بودن باشگاه‌های ورزشی
۲۴		علمی -	فعال بودن هیئت‌های ورزشی در استان
۲۵		ورزشی	کانون‌های درون مدرسه‌ای و برون مدرسه‌ای و جذب دانش‌آموزان
۲۶			برگزاری همایش‌ها و سمینارهای علمی به‌صورت دوره‌ای و سالیانه

شکل ۲- شرایط بستر یا زمینه‌ای تأثیرگذار بر پدیده محوری پژوهش

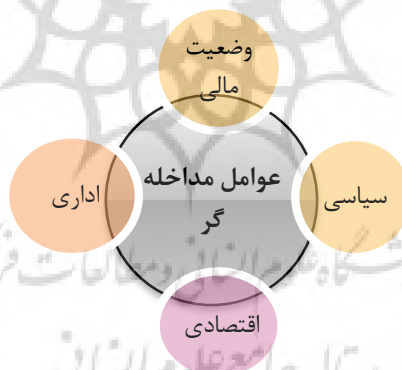
همان‌طور که در جدول شماره (۲) مشخص است از بین ۲۵ مقوله و ۱۳۹ مفهومی که از مصاحبه‌ها استخراج شد ۴ مقوله و ۲۶ مفهوم در قالب شرایط زمینه‌ای قرار گرفته‌اند. مقوله‌های بخش زمینه‌ای عبارتند از عوامل مدیریتی، فرهنگی-اجتماعی، رسانه و فناوری، علمی-ورزشی.

جدول ۳- کدگذاری شرایط مداخله‌گر

مفاهیم	سازه فرعی (مقوله‌ها)	سازه اصلی	ردیف
وضعیت مالی و اقتصادی خانواده برای مشارکت در فعالیتهای فوق برنامه	مالی	شرایط مداخله‌گر	۱
عدم استقلال مالی هیئت ورزش دانش آموزی			۲
ضعف در حمایت مالی در ورزش دانش آموزی			۳
پایین بودن سرانه ورزشی مدارس			۴
تخصیص نیافتن اعتبار بند ۱۱۷ (تخصیص یک درصد از اعتبارات دستگاه اجرایی به ورزش)			۵
انتخاب مدیران بر اساس جناح‌های سیاسی	سیاسی		۶
استفاده ابزاری از ورزش توسط سیاستیون		۷	

ادامه جدول ۳- کدگذاری شرایط مداخله‌گر

ردیف	سازه اصلی	سازه فرعی (مقوله‌ها)	مفاهیم
۸		اقتصادی	درآمد پایین معلمان
۹			هزینه بالای استفاده از فضاهای ورزشی
۱۰			نگاه درآمدزایی به ورزش
۱۱			وابستگی به بودجه دولتی برای توسعه ورزش دانش‌آموزی
۱۲	شرایط مداخله‌گر		تورم و فقر اقتصادی
۱۳			بخش‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های غیرضروری
۱۴	اداری		عدم یکپارچگی در دستگاه‌های استان در مقوله ورزش دانش‌آموزی
۱۵			بوروکراسی اداری
۱۶			موازی کاری در سطوح بالادستی ورزش کشور
۱۷			ضعف در گزارش دهی و مستندسازی فعالیت معلمان
۱۸			اجرای سلیقه‌ای طرح‌ها با تغییر مدیران بالادستی

شکل ۳- شرایط مداخله‌گر تأثیرگذار بر پدیده محوری پژوهش

همان‌طور که در جدول شماره (۳) مشخص است از بین ۲۵ مقوله و ۱۳۹ مفهومی که از مصاحبه‌ها استخراج شد ۴ مقوله و ۱۸ مفهوم در قالب شرایط مداخله‌گر قرار گرفته‌اند. مقوله‌های بخش مداخله‌گر عبارتند از وضعیت مالی، سیاسی، اقتصادی و اداری.

جدول ۴- کدگذاری استراتژی عمل

ردیف	سازه اصلی	سازه فرعی (مقوله‌ها)	مفاهیم
۱			توسعه نظام استعدادیابی ورزشی در دانش‌آموزان
۲		توسعه ساختاری	استفاده از ساختارهای موقت و قوانین و ضوابط محدود
۳			تشکیل کارگروه‌های تخصصی و ارائه گزارش‌های دوره‌ای و منظم
۴			گزینش علمی و تخصصی معلمان تربیت‌بدنی
۵			مشارکت و انسجام دستگاه‌های متولی ورزش در استانی برای توسعه ورزش
۶			پیگیری و نظارت مناسب طرح‌ها و وزارت
۷		اقدامات مدیریتی	بازدیدهای استانی و استفاده از تجارب دیگر استان‌ها
۸			اصلاح فرم‌های ارزشیابی معلمان جهت مشارکت بیشتر
۹			برگزاری دوره‌های آموزشی مناسب و متناسب با نیاز معلمان
۱۰			بازنگری و اصلاح شیوه‌های ارزشیابی درس تربیت‌بدنی
۱۱			استفاده از تجارب دیگر کشورها و نظام‌های آموزشی موفق در دنیا
۱۲			توانمندسازی نیروی انسانی از نظر کیفی
۱۳			استفاده از افراد خیره و مدرسین سطح بالای کشور در استان
۱۴			به‌کارگیری نیروی متخصص در مدارس
۱۵	استراتژی عمل		برگزاری آزمون‌های علمی و عملی هر ساله برای ارتقاء معلمان
۱۶		توسعه نیروی انسانی	به‌کارگیری جوانان مستعد و متخصص
۱۷			سنجش کارایی معلمان تربیت‌بدنی در دوره‌های متوالی
۱۸			جذب معلمان از روش علمی و دانشگاه تربیت‌معلم
۱۹			تشویق و ترغیب معلمان فعال و پویا
۲۰			حفظ نیروی انسانی متخصص تربیت‌بدنی در حوزه آموزش تربیت‌بدنی در استان
۲۱			دوره‌های ضمن خدمت سازمانی مناسب با نیازهای معلمان
۲۲			تخصیص اعتبارات و منابع مالی توسط مدیران استانی به ورزش دانش‌آموزی
۲۳			جذب اعتبارات از استانداری
۲۴			تقویت و به‌کارگیری بخش خصوصی در ورزش دانش‌آموزی
۲۵		توسعه درآمدی	جذب سرمایه‌گذار جهت توسعه بازی‌های بومی- محلی
۲۶			مصرف و هزینه کرد بهینه برای ورزش دانش‌آموزی
۲۸			نظارت‌های مالی برای اعتبارات تخصیص داده‌شده به ورزش دانش‌آموزی
۲۹			جلب مشارکت بخش خصوصی

ادامه جدول ۴- کدگذاری استراتژی عمل

ردیف	سازه اصلی	سازه فرعی (مقوله‌ها)	مفاهیم
۳۰			استفاده از فناوری‌های نوین و کلاس‌های هوشمند در درس تربیت‌بدنی
۳۱		توسعه فضا و تجهیزات	توزیع تجهیزات و امکانات تربیت‌بدنی به شکل متعادل در سطح استان
۳۲			واگذاری زمین با کاربری ورزشی از طریق شهرداری‌ها
۳۳			استانداردسازی فضای موجود، توسعه کمی فضا و تجهیزات
۳۴			توجیه مدیران برای ضرورت و اهمیت تربیت‌بدنی
۳۵			تلاش جهت قرار گرفتن ورزش در اولویت و سبد خانوار جامعه
۳۶			تلفیق نگاه ورزشی و علمی به درس تربیت‌بدنی
۳۷		توسعه فرهنگی	استفاده از ظرفیت فرهنگی-اجتماعی استان جهت توسعه ورزش دانش‌آموزی
۳۸			مشارکت و توانمندسازی والدین در توسعه فرهنگ ورزش در دانش‌آموزان
۳۹			ایجاد امنیت اخلاقی و آرامش روانی در مدارس
۴۰			کلاس‌های اوقات فراغت
۴۱		توسعه برنامه‌های فوق‌برنامه	برگزاری مسابقات دانش‌آموزی در مدارس
۴۲			طرح حیاط پویا
۴۳			ورزش با خانواده و نرمش صبحگاهی
۴۴			فعالیت منظم کانون‌های ورزشی درون و برون مدرسه‌ای

شکل ۴- راهبردهای تأثیرگذار بر پدیده محوری پژوهش

همان‌طور که در جدول شماره (۴) مشخص است از بین ۲۵ مقوله و ۱۳۹ مفهومی که از مصاحبه‌ها استخراج شد ۷ مقوله و ۴۴ مفهوم در قالب استراتژی‌های عمل قرار گرفته‌اند که عبارتند از توسعه ساختاری، اقدامات مدیریتی، توسعه نیروی انسانی، توسعه درآمدی، توسعه فضا و تجهیزات، توسعه فرهنگی و توسعه برنامه‌های فوق برنامه که بر پدیده محوری تأثیر می‌گذارند.

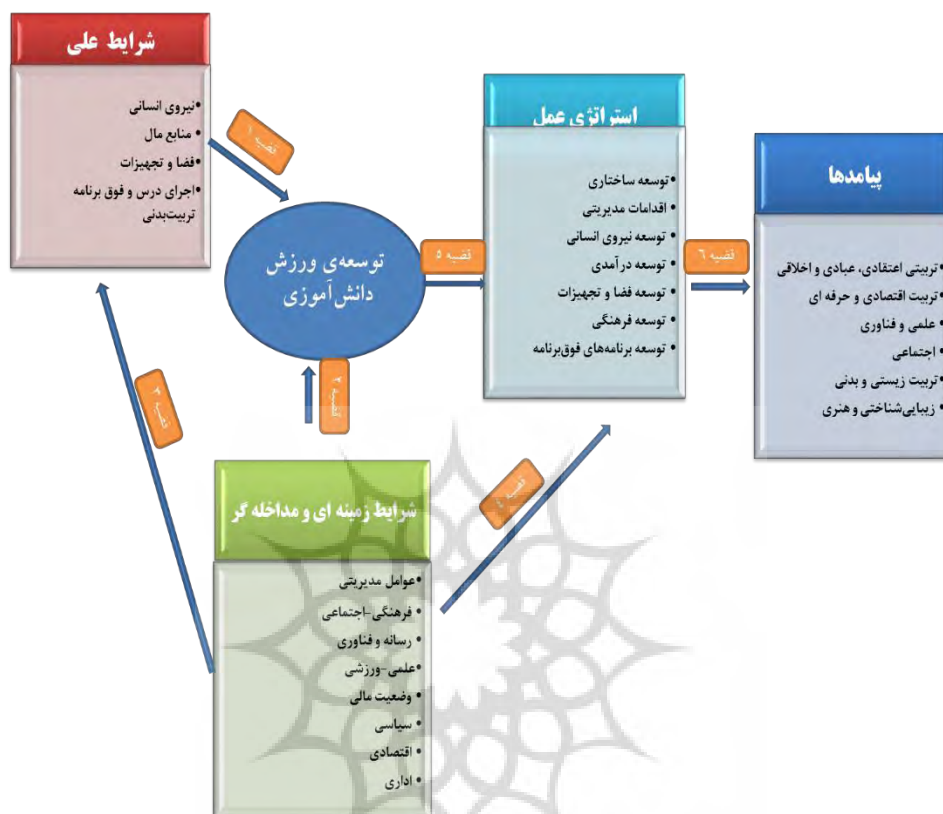
جدول ۵- کدگذاری پیامدها

ردیف	سازه اصلی	سازه فرعی (مقوله‌ها)	مفاهیم
۱		تربیتی اعتقادی،	ترویج ارزش‌های اخلاقی مثل گذشت، فداکاری، احترام و... بین دانش‌آموزان
۲		عبادی و اخلاقی	تربیت دانش‌آموزانی فعال و با اخلاق اسلامی
۳			افزایش انگیزه برای رفتارهای انسانی
۴		تربیت اقتصادی و حرفه‌ای	درک مسائل اقتصادی برای مشارکت در ورزش
۵			بهبود نظارت‌های مالی برای اعتبارات تخصیص داده
۶		علمی و فناوری	ارتقاء سواد حرکتی
۷			احیاء مسابقات ورزشی در بخش دانش‌آموزی
۸			بازآموزی قوانین ورزشی
۹			مشارکت معلمان در برنامه‌ریزی امور تربیت‌بدنی
۱۰			ارتقاء جایگاه اجتماعی معلمان تربیت‌بدنی
۱۱	پیامدها	اجتماعی	تقویت جنبه‌های اجتماعی و رشد شخصیتی دانش‌آموزان
۱۲			توسعه ورزش همگانی
۱۳			کسب مقام‌های منطقه‌ای و کشوری در ورزش دانش‌آموزی
۱۴			تحقق اهداف تربیت‌بدنی در مدارس
۱۵			توسعه سبک زندگی سالم و فعال در جامعه
۱۶		تربیت	توسعه ورزش قهرمانی دانش‌آموزی
۱۷		زیستی و بدنی	ارتقاء سلامت و بهداشت جسمی و روانی دانش‌آموزان
۱۸			کاهش آسیب‌های اجتماعی
۱۹			شناخت نقش جلوه‌های زیباشناسی در زندگی انسان در کلاس درس
۲۰		زیبایی‌شناختی و هنری	تربیت‌بدنی
۲۱			درک زیبایی حرکات ورزشی
			تحکیم زیباشناسی و زیبادوستی

شکل ۵- مقوله‌های بخش پیامدها در مدل پژوهش

همان‌طور که در جدول شماره (۵) مشخص است از بین ۲۵ مقوله و ۱۳۹ مفهومی که از مصاحبه‌ها استخراج شد ۶ مقوله و ۲۱ مفهوم در قالب شرایط پیامدها قرار گرفته‌اند که مقوله‌های بخش پیامدها عبارتند از پیامدهای تربیتی اعتقادی، عبادی و اخلاقی، تربیت اقتصادی و حرفه‌ای، علمی و فناوری، اجتماعی، تربیت زیستی و بدنی، زیبایی‌شناختی و هنری که بر پدیده محوری تأثیر می‌گذارند.

شکل ۶- گزاره‌های حکمی یا قضایای پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

۴ مقوله و ۳۰ مفهوم در قالب شرایط علمی قرار گرفته‌اند که مقوله‌های بخش علمی عبارتند از نیروی انسانی، منابع مالی، فضا و تجهیزات، اجرای درس و فوق‌برنامه تربیت‌بدنی که بر پدیده محوری تأثیر می‌گذارند.

نژادسجادی و همکاران (۲۰۱۱) با تدوین الگوی اجرای استراتژی و طراحی نقشه استراتژی سازمان ورزش شهرداری تهران با استفاده از تکنیک کارت امتیازی متوازن بیان نمودند سازمان ورزش شهرداری شهر تهران با به‌کارگیری این تکنیک می‌تواند علاوه بر پیوند دادن فاصله تدوین استراتژی و اجرای استراتژی، مسیر تحقق اهداف آرمانی را هموار سازد و در نهایت با هدفمند کردن برنامه‌های سازمان موجبات رفاه و سلامتی و نشاط هر چه بیشتر اقشار مختلف شهر تهران را فراهم سازد. نتایج تحقیقات انجام شده در راستای تحقیق حاضر است. با توجه به این‌که فضا و تجهیزات از عوامل علمی

توسعه ورزش دانش‌آموزی است می‌توان گفت مسئولین، اولیاً و دانش‌آموزان از ابتدای ورود به محیط آموزشی، پیوسته در تلاش هستند تا شرایط برای ایجاد یک محیط آموزشی مناسب فراهم گردد. در تحقق چنین اهدافی، بهره‌مندی دانش‌آموزان از امکانات ورزشی، در کنار سایر عوامل تربیتی، می‌تواند بسیار مفید و اثربخش باشد. همچنین با توجه به اهمیت آموزش درس تربیت‌بدنی می‌توان گفت معلمان و مربیان با استفاده از روش‌های نوین تدریس و خلاقیت در تدریس، می‌توانند انگیزش بیشتری در دانش‌آموزان ایجاد کنند. در این راستا بسیاری کتب ورزشی مفید وجود دارند که به تربیت‌بدنی از دیدگاه خاص و ویژه‌ای می‌نگرند و علاوه بر آنها می‌توان از مجلات و روزنامه‌ها و هفته‌نامه‌های معتبر و معروف ورزشی نام برد. کارشناسان تربیت‌بدنی آموزش و پرورش می‌توانند با در اختیار قرار دادن این منابع، نقش مهمی در ترغیب دانش‌آموزان به ورزش ایفا کنند. علی‌رغم تلاش‌های فراوان از سوی معلمان برای علمی‌تر کردن درس تربیت‌بدنی و یادگیری تربیت‌بدنی در بین دانش‌آموزان به دلایل مختلف این امر محقق نشده است و بسیاری از معلمان نیز صرفاً با دیدگاه سنتی به درس ورزش و تربیت‌بدنی نگریده و وقت و دقت لازم را در آموزش این درس به کار نمی‌برند؛ اما با تغییر وضعیت آموزشی و فراهم شدن اهداف شناختی، عاطفی و اجتماعی در قالب جزوه و سی‌دی آموزشی علاوه بر ارائه این مطالب به‌صورت منسجم، دانش‌آموزان وقت بیشتری برای یادگیری مفاهیم از خود نشان می‌دهند. به بیان دیگر تغییر شیوه آموزشی دو دستاورد برای دانش‌آموزان به همراه داشته است. ابتدا این‌که محتوای آموزش اهداف مختلف درس تربیت‌بدنی کاملاً برای دانش‌آموزان مشخص گردید و اهداف به‌طور ملموس برای همه آنها مشخص بود. در حالی که این اهداف در تدریس درس تربیت‌بدنی به‌طور مرسوم خیلی در مدارس مورد توجه قرار نمی‌گیرد و در بعضی اوقات در یک جلسه کلاس معلمان به‌طور شفاهی و در مدت کم به آن اشاره می‌کنند. لذا این تغییر رویکرد، معلمان و همچنین دانش‌آموزان را برای مطالعه بیشتر ترغیب می‌نماید که در نهایت موجب یادگیری و یادداری دانش‌آموزان می‌شود.

۴ مقوله و ۲۶ مفهوم در قالب شرایط زمینه‌ای قرار گرفتند. مقوله‌های بخش زمینه‌ای عبارتند از عوامل مدیریتی، فرهنگی-اجتماعی، رسانه و فناوری، علمی-ورزشی که بر پدیده محوری تأثیر می‌گذارند.

مستشیری و همکاران (۲۰۱۷) با بررسی سیستم انگیزشی برای جذب دانش‌آموزان و توسعه فعالیت‌های ورزشی آنها بیان کردند نبودن کلاس‌ها و امکانات ورزشی مناسب، تصور از تأثیر ورزش در سلامتی و شادابی بخشیدن دارای بالاترین امتیاز و عواملی همچون نگرانی از آسیب دیدن، میزان علاقه به رهبری گروه، افزایش اعتماد به نفس دارای پایین‌ترین امتیاز بود. از میان عواملی که سبب برانگیختگی دانش‌آموزان جهت انجام امور ورزشی می‌گردد، نیاز فیزیکی بدن بیشترین تأثیر و نیاز

به قدرت کمترین تأثیر را دارد. فراهانی و عبدوی بافتانی (۲۰۰۶) با بررسی امکانات و تجهیزات پایگاه‌های ورزش قهرمانی و نقش آن در توسعه ورزش کشور بیان نمودند مدیران و کارشناسان پایگاه‌های ورزش قهرمانی دانش و اطلاعات تخصصی کافی در زمینه تخصص شغلی خویش ندارند از امکانات و تجهیزات موجود در پایگاه‌های ورزش قهرمانی استفاده بهینه به عمل نمی‌آید و امکانات و تجهیزات مناسبی در پایگاه‌های ورزش قهرمانی مراکز استان‌ها وجود ندارد. نتایج تحقیقات انجام شده در راستای تحقیق حاضر است. با توجه به این که ساختار سازمانی از شرایط زمینه‌ای توسعه ورزش دانش‌آموزی است می‌توان گفت ایجاد نگرش‌های مثبت و پویا در دانش‌آموزان، تقویت انگیزه کوشش برای یادگیری، کاهش دغدغه، اضطراب و استرس و بالا بردن عزت‌نفس و آسایش فکری از جمله رویکردهایی است که در حوزه تعلیم و تربیت برای ورزش مدارس هدف‌گذاری شده است. همچنین با توجه به این که عامل فرهنگی-اجتماعی از شرایط زمینه‌ای توسعه ورزش دانش‌آموزی است می‌توان استدلال کرد که ضروری است با شناختی از عملکرد و وضع موجود بخش تربیت‌بدنی و ورزش در استان، بستر لازم برای پیشنهادهایی در جهت تدوین سیاست‌ها، اهداف و قوانین متناسب با نیاز استان خراسان شمالی فراهم شود. باید در سیاست‌گذاری‌های برنامه ورزش دانش‌آموزان در مقاطع مختلف تحصیلی بازنگری صورت گیرد و راهکارهای مناسب همراه با تامین اعتبارات موردنیاز در برنامه‌ها مشخص گردد. به نظر می‌رسد می‌بایست تحقیقات بیشتری در زمینه گسترش فرهنگی-اجتماعی ورزش در خانواده‌ها و جامعه صورت گیرد تا ورزش دانش‌آموزی به جایگاه اصلی خود برسد و منجر به رشد و تعالی جامعه گردد. انجام فعالیت‌های ورزشی موجب تقویت و ایجاد توانایی در مهارت‌های اجتماعی می‌شود و در بعد فرهنگی نیز دانش‌آموزان را به رشد و پیشرفت سوق می‌دهد.

۴ مقوله و ۱۸ مفهوم در قالب شرایط مداخله‌گر قرار گرفته‌اند. مقوله‌های بخش مداخله‌گر عبارتند از عوامل وضعیت مالی، سیاسی، اقتصادی و اداری که بر پدیده محوری تأثیر می‌گذارند.

وفایی مقدم و همکاران (۲۰۱۸) با بررسی موانع توسعه ورزش مدارس استان مازندران بیان نمودند در محیط درونی سازمان ابعاد مدیریتی، انسانی، مالی، امکانات و زیرساخت‌ها و ساختار سیستم آموزش و پرورش به ترتیب در اولویت موانع اثرگذار بر توسعه ورزش مدارس ابتدایی می‌باشند. از طرف دیگر در محیط بیرونی سازمان نیز ضعف در محیط فرهنگی، عدم استفاده از تکنولوژی، محیط اجتماعی ناسالم، نبود قوانین و رکود محیط اقتصادی به ترتیب در اولویت اثرگذاری هستند. نتایج تحقیق انجام شده در راستای تحقیق حاضر است. با توجه به این که وضعیت مالی و اقتصادی از عوامل مداخله‌گر توسعه ورزش دانش‌آموزی است می‌توان گفت اجرای برنامه و محتوای پیش‌بینی شده از سوی وزارت آموزش و پرورش با توجه به امکانات ورزشی مدارس استان و جامعه با

یکدیگر همخوانی ندارد. در این زمینه نیز استان خراسان شمالی تا رسیدن به استانداردهای مورد نیاز فاصله زیادی دارد. علاوه بر این در بسیاری از راهنماها و دستورالعمل‌های آموزشی اهداف درسی و توجه به نیازهای دانش‌آموزان و حتی محتوای پیش‌بینی‌شده به استان‌ها و مناطق کشور اعلام شده است. توصیف وضعیت تربیت‌بدنی از سال ۱۳۵۳ تاکنون در استان‌ها و مناطق کشور نشان می‌دهد در کلیه این تحقیقات، مشکلات و کمبودهای بسیار زیادی در اجرای درس تربیت‌بدنی توصیف و بیان شده است. عدم استقلال مالی هیئت ورزش دانش‌آموزی، ضعف در حمایت مالی در ورزش دانش‌آموزی، پایین بودن سرانه ورزشی مدارس از یافته‌های اصلی و مشترک این تحقیقات است. علاوه بر این توسعه فضا، امکانات و تجهیزات ورزشی در مدارس، پیش‌نیاز اساسی برای اجرای هر نوع طرح و برنامه درسی است.

۷ مقوله ۴۴ مفهوم در قالب شرایط استراتژی‌های عمل قرار گرفته‌اند که مقوله‌های بخش استراتژی‌های عمل عبارتند از توسعه ساختاری، اقدامات مدیریتی، توسعه نیروی انسانی، توسعه درآمدی، توسعه فضا و تجهیزات، توسعه فرهنگی و توسعه برنامه‌های فوق‌برنامه که بر پدیده محوری تأثیر می‌گذارند.

حمیدی و همکاران (۲۰۱۰) در تدوین راهبردهای توسعه ورزش دانشجویی ایران، تأسیس یک نهاد ملی غیردولتی برای ورزش بین‌دانشگاهی، ایجاد تشکیلات استانی، تقویت روابط بین‌المللی و کسب کرسی، تقویت بخش روابط عمومی، تحول ساختاری، جذب نیروی انسانی متخصص، ارتقاء ساختاری بخش ورزش در دانشگاه‌ها و تعامل با دانشکده‌های تربیت‌بدنی بدون تداخل وظایف را به عنوان راهبردهای ورزش دانشجویی شناسایی کرده است. پيله ورموخر و همکاران (۲۰۱۴) با شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های درونی و بیرونی ورزش دانش‌آموزی استان خراسان رضوی دریافتند وجود معاونت تربیت‌بدنی و سلامت در آموزش و پرورش از دیدگاه مدیران تربیت‌بدنی بیشترین اهمیت را در بخش فرصت‌های ورزش دانش‌آموزی استان خراسان رضوی به خود اختصاص داده است. نتایج تحقیقات انجام شده در راستای تحقیق حاضر است. با توجه به این‌که توسعه نیروی انسانی از راهبردهای توسعه ورزش دانش‌آموزی است می‌توان گفت توسعه منابع انسانی یکی از مهمترین اهداف راهبردی سازمان‌های پیشرو عصر کنونی است که به‌منظور ارتقاء سطح دانش، مهارت، تجربه و کیفیت عملکرد و تعالی سرمایه‌های سازمان و حتی تغییر ویژگی‌های فردی کارکنان، مورد تأکید است. در بخش پنج سند برنامه درس ملی آمده است که حوزه سلامت و تربیت‌بدنی در پی برقراری سلامت کامل جسمی و روانی دانش‌آموزان به مثابه امانت الهی و به‌کارگیری روش‌های درست انجام دادن فعالیت‌های جسمانی، ارتقاء توانایی‌های بدنی و حرکتی، تبیین روش‌های تفریحی سالم و ترویج بهداشت و اصول سالم زیستن و پیشگیری از مبتلا شدن به بیماری و معلولیت و توانمندسازی افراد

در تسلط بر رفتار خود و حفظ سلامت است. ارتقا توانمندی‌های دبیران تربیت‌بدنی و افزایش مهارت‌های تخصصی آنها یکی از اقدامات اساسی در جهت کیفیت‌بخشی درس تربیت‌بدنی است. اهمیت و نقش تربیت‌بدنی در سالم‌سازی جامعه و گسترش زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی بیانگر لزوم برنامه‌ریزی اصولی مبتنی بر اهداف و رسالت‌ها و مأموریت‌های سازمانی و بازنگری در شیوه مدیریت و برنامه‌ریزی در اجرای فعالیت‌ها با توجه به مشکلات و تنگناها امری اجتناب‌ناپذیر است. یکی از اساسی‌ترین وظایف معاونت تربیت‌بدنی تحقق این امر است که می‌تواند منجر به توسعه ورزش دانش‌آموزی در استان گردد. تنگناهای ورزش دانش‌آموزی با آنچه به ورزش به‌طور عموم مرتبط می‌شود، نزدیکی فراوانی دارد. با این حال گستردگی دامنه تأثیر این ورزش شرایط و لوازم خاصی را طلب می‌کند. فقدان این شرایط باعث عدم رشد ورزش در مدارس می‌شود. همچنین با توجه به این‌که توسعه برنامه‌های فوق‌برنامه از راهبردهای توسعه ورزش دانش‌آموزی است می‌توان گفت فعالیت‌های ورزشی یکی از مهمترین ابزارهای شاداب‌سازی دانش‌آموزانی است که در رشته‌های مختلف ورزشی فعالیت می‌کنند و در کنار درس و تحصیل به امر ورزش اهتمام دارند و از نظر پیشرفت و موفقیت تحصیلی سرآمدتر هستند.

۶ مقوله ۲۱ مفهوم در قالب شرایط پیامدها قرار گرفته‌اند که مقوله‌های بخش پیامدها عبارتند از پیامدهای تربیتی اعتقادی، عبادی و اخلاقی، تربیت اقتصادی و حرفه‌ای، علمی و فناوری، اجتماعی، تربیت زیستی و بدنی، زیبایی‌شناختی و هنری که بر پدیده محوری تأثیر می‌گذارند.

فرناندو و همکاران (۲۰۱۷) در تحقیقی با عنوان تأثیر مشارکت ورزشی بر عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان بیان نمودند بین شرکت در فعالیت‌های ورزشی رسمی با نمرات عالی در میان دانش‌آموزان ارتباط وجود دارد. تجزیه و تحلیل نشان داد جدا از خواص درمانی مشارکت ورزشی، فعالیت‌های ورزشی منجر به دستیابی به هدف‌های عملکردی بالاتر می‌شود. دامیترسکیو و اوتویی (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان استدلال برای تحریک مثبت دانش‌آموزان برای تمرین فعالیت‌های فیزیکی بیان نمودند تحریک مثبت تأثیر کلاس‌های تربیت‌بدنی عامل اصلی در جذب تعداد زیادی از دانش‌آموزان به شرکت در فعالیت‌های جسمانی در دوره پیش‌دانشگاهی است. نتایج تحقیقات انجام‌شده در راستای تحقیق حاضر است. یکی از مشکلات ورزش دانش‌آموزی در کشور پایین بودن سرانه ورزشی است. با توجه به این‌که پیگیری راهبردهای ذکر شده می‌تواند منجر به توسعه و ارتقا ورزشی و توسعه ورزش دانش‌آموزی شود می‌توان گفت بدون بهره‌گیری از دستاوردهای علمی، فنون و تجارب متراکم سازمان‌یافته، برنامه‌ریزی فراگیر و رویکرد سیستمی نمی‌توان به بهره‌گیری بهینه و کارا از فرصت‌ها پرداخت و از تهدیدات محیط و رقبا مصون ماند. فراهم آوردن نظام جامع تربیت‌بدنی و ورزش کشور، گام عمده و آغازین برای سامان و سازمان دادن تلاش‌های گسترده و گوناگون در پهنه

ورزش است. دو ساعت درس اجباری تربیت‌بدنی در هفته برای پوشش اهداف سلامت دانش‌آموزان کافی نیست. با توجه به این‌که ارتقاء فرهنگی-اجتماعی از پیامدهای شناسایی شده در تحقیق بود می‌توان گفت امروز علاوه بر درس تربیت‌بدنی برای دانش‌آموزان، سعی می‌شود با اجرای فوق‌برنامه‌ها و شرکت دادن دانش‌آموزان در ورزش صبحگاهی، المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای، حیاط پویا، کانون‌های ورزشی، مسابقات ورزشی مدرسه قهرمان و طرح کوشا، دانش‌آموزان را در فعالیت بدنی درگیر و سلامت جسمانی آنها را تأمین کرد. محققان در مورد مشارکت ورزشی نوجوانان و جوانان معتقدند که گرایش به شرکت در فعالیت بدنی موضوعی پیچیده و مرتبط با متغیرهای مختلف شخصی و اجتماعی است. سرمایه‌گذاری برای ورزش، بنیادین و بلندمدت است، در کشور نیز اقدامات خوبی صورت گرفته است اما باید این آموزش‌ها افزایش یابد چون سرمایه‌گذاری در زمینه ورزش بسیار مؤثر است و اثرات آن را در آینده خواهیم دید.

در مدل نهایی مشخص شد، توسعه ورزش دانش‌آموزی در مدارس خراسان شمالی با شرایط علی و زمینه‌ای مختلفی روبرو است. اگر چه این موانع به‌طور مستقیم بر روی توسعه ورزش دانش‌آموزی اثر می‌گذارند (قضیه ۱ و ۲) به نظر می‌رسد شرایط زمینه‌ای، علاوه بر این، به خاطر تأثیرگذاری بر شرایط علی (قضیه ۳) اهمیت دوچندانی داشته باشد. به عبارت دیگر، توسعه ورزش دانش‌آموزی در مدارس خراسان شمالی، پیش از هر چیز نیازمند بهبود شرایط زمینه‌ای است تا بدین ترتیب نقش شرایط علی که تقریباً در حوزه‌هایی مشابه با شرایط زمینه‌ای شناسایی شده‌اند نیز کم‌رنگ‌تر شود. بهبود این شرایط زمینه‌ای نیازمند توسعه ساختاری، اقدامات مدیریتی، توسعه نیروی انسانی، توسعه درآمدی، توسعه فضا و تجهیزات، توسعه فرهنگی و توسعه برنامه‌های فوق‌برنامه است که با این شرایط زمینه‌ای منطبق باشد (قضیه ۴ و ۵) تا بتواند به بهبود شرایط موجود کمک کند. در نهایت به‌کارگیری این استراتژی‌ها که برای توسعه ورزش دانش‌آموزی اتخاذ می‌شود می‌تواند پیامدهای ارتقاء آموزشی-تربیتی، ارتقاء فرهنگی-اجتماعی و توسعه و ارتقاء ورزشی را به دنبال داشته باشد (قضیه ۶).

در راستای راهکارهای سند تحول بنیادین مبنی بر اصلاح و روزآمد کردن روش‌های تعلیم و تربیت با تأکید بر روش‌های فعال، گروهی و خلاق، ایجاد یک جامعه سالم و فعال دانش‌آموزی نیازمند اصول دقیقی از مهارت‌های حرکتی و ورزشی است که سواد حرکتی نام دارد. برای این منظور نیاز به کیفیت‌بخشی و افزایش اثربخشی در ساعات درس تربیت‌بدنی احساس می‌شود؛ به‌گونه‌ای که همه سیزده میلیون دانش‌آموز در محیطی شاداب و پر نشاط درس تربیت‌بدنی را آموزش ببینند که مهمترین زمینه برای توسعه سواد حرکتی در آنان است. در حقیقت سواد حرکتی توسعه مهارت‌های بنیادین حرکتی و ورزشی است که کودک را قادر می‌سازد تا حرکات مداوم محیط پیرامونش را

پایش کند و تصمیم‌گیری دقیقی بر اساس درکش از محیط داشته باشد. بنابراین سواد حرکتی ابزار موردنیاز برای کودکان را در جهت توسعه موفقیت‌های ورزشی و دستیابی به زندگی سالم‌تر فراهم می‌کند (وحدانی، ۲۰۱۶، ۲۱). با توجه به این‌که یکی از عوامل مهم در شرایط علی سنتی بودن ورزش مدارس است به مسئولین و برنامه‌ریزان پیشنهاد می‌شود با هوشمندسازی درس تربیت‌بدنی و تهیه کتاب‌ها و مقالات جدید در رشته تربیت‌بدنی با استفاده بهینه از وسایل آموزشی و کمک‌آموزشی باعث غنی‌سازی محتوای آموزش اهداف مختلف درس تربیت‌بدنی شوند. همچنین پیشنهاد می‌شود با توجه به فلسفه ورزش و فرهنگ‌سازی در میان مردم و همچنین نقش توسعه‌ای ورزش توسط نهادهای مکمل مانند شهرداری‌ها و سازمان آ.پ. زمین حضور ورزش دانش‌آموزی در همه بخش‌ها را فراهم نماید. همچنین با توجه به این‌که یکی از عوامل مهم در استراتژی‌های عمل شناسایی شده، توسعه نیروی انسانی است به مسئولین و برنامه‌ریزان پیشنهاد می‌شود با برنامه‌ریزی برای برگزاری دوره‌های توجیهی و تربیت نیروی انسانی متخصص و فراهم کردن زمینه برای ورود نیروی تحصیل‌کرده تربیت‌بدنی در مدارس شرایط ورزش دانش‌آموزی را بهبود دهند.

تشکر و قدردانی

مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش‌آموزی در مدارس استان خراسان شمالی است. نویسندگان از تمامی افرادی که در انجام مراحل مختلف پژوهش یاری رساندند، کمال تشکر و امتنان را دارند و از خداوند منان برای آنان توفیق خدمت روزافزون به جامعه تربیت‌بدنی کشور را خواستارند.

منابع

1. Abdi Moghadam, S., Ramazani Nejad, R., Pourseltani, H. (2018). Comparison of the Physical Education Course Educational Position from the Viewpoints of Principals, Teachers, Parents, and High School Students. *Physiology and Management Research in Sport*, 10(1), 129 - 143. (Persian).
2. Anderssen, N. and Wold, B. (2001). "Parental and peer influences on leisure time physical activity in young adolescents". *Research Quarterly for Exercise and sport*, 63, 341-348.
3. Badriazin. Y., Goodarzi. M., khabiri. M., Asadi. H. (2007). The study of gymnastics status in Iran and collection approach of development human resources. *Sport management journal*, 32, 97-116. (Persian).
4. Bailey, R. and Dismore, H. (2004). "The role of physical education and sport in education", project report presentation to 4th International Conference of Ministers and Senior Officials Responsible for Physical Education and Sport (MINEPS IV), Athens, Greece.

5. Bernstein, E, Phillips, Sharon R., Silverman, S. (2011). Attitudes and perceptions of middle school students toward competitive activities in physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 30,69-83.
6. Dobbins M, De Corby K, Robeson P, Husson H, Tirilis D. School-based physical activity programs for promoting physical activity and fitness in children and adolescents aged 6-18. *Cochrane Database Syst Rev*. 2009;(1):CD007651. doi: 10.1002/14651858.CD007651
7. Dosti, M., Vafae Moghaddam, A.; Fakhri F., Jafari M. (2018). Investigating Barriers to School Sport Development in Mazandaran Province. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 14(28), 167 -182. (Persian).
8. Dumitrescu, R., Otoi, A. (2013). Arguments for the Positive Stimulation of the Students for Organized Practice of Physical Activities. *Proceedings of Perspectives in Physical Education and Sport Conference*, September 2013, 13 (2), 752-758.
9. Farahani, A., and Abdavi Baftani, F. (2006). Facilities and equipments of championship sports bases and its role in the development of sport in the country. *Movement*, 29, 69 - 83. (Persian).
10. Fernando, M., Bullón, M, J., Sanchez-BuenoAntonio, V. (2017). The influence of sports participation on academic performance among students in higher education. *Sport Management Review*, 20(4), 365-378.
11. Ghasemian, F., Ghafouri, F. (2015). The Effect of Architectural Elements (Colors, Textures, and Materials) on School Sport Space on Students' Intention to Physical Activity. *Research in Sport Management and Motor Behavior (Motor Sciences and Sport)*, 11(22), 79-84. (Persian).
12. Ghofrani, M. (2008). Designing and formulating a championship and public sport strategy for Sistan and Baluchestan province, Unpublished thesis of Physical Education, University of Tehran, P: 143. (Persian).
13. Goodarzi, A., (2013). Document the fundamental evolution of education, philosophy and the position of physical education. *Developmental Physical Education Education*, 46, 32-34. (Persian).
14. Hamidi, M., Elahi, A., Akbari Yazdi, H. (2010). Developing Strategies for Developing the Iranian Student Sports Staff Structure. *Journal of Research in Sport Science, Sport Management*, 26, 27-40. (Persian).
15. Hamidi M., Vahdani M., Khabiri M., Alidoust E. (2017). Developing a Strategic Plan for Physical Education and Sports Activities at the Ministry of Education. *QJFR*, 14 (1), 33-50 (Persian).
16. Hojabri, K., Ramzaninejad, R., Hemmatinejad, M. (2014) investigation of P.E curriculum priority among the other curricula in high school. *Journal of Sport management and Development. Guilan University*, 3,73-89. (Persian).
17. Jaleh Masoumi, S, S., Ansari Nia, M., Abbaszadeh, S,, Amani, A., Amani, A. (2014). *Physical Fitness and Talent in Sport*. Tehran: Giva Publications. (Persian).
18. Javadipour, M., Ali Asgari M., Kiamnesh A., Khabiri M. (2006). Designing and Accrediting a Desirable Model of Physical Education Curriculum in Elementary Iran. *Journal of Research in Sport Science*, 4(12), 71 - 86. (Persian).
19. Jenkinson, K. A. & Benson, A. C. (2009). Physical education, sport education and physical activity policies: Teacher knowledge and implementation in their Victorian state secondary school. *European Physical Education Review*, 15(3), 365-388.

20. Mehrabi A, Amirazadi M, Amirazadi F. (2019). Improving school sports and physical education at school. *Developmental Physical Education Training*, 19(2), 28-32. (Persian).
21. Mohammadi Bradbury, M., Baba Ahmadi, G., Bani Sertangi, B., Baba Ahmadi, V. (2017, May). The physical, psychological and social benefits of exercise on children. First National Conference on Social Sciences, Education, Psychology and Social Security, Tehran. (Persian).
22. Mostashiri E., Mostashiri N., Mostashiri S, M., Bahar S. (2017). Investigating Motivational System for Attracting Students and Developing Their Sports Activities (Case Study: Semnan Students). *The growth of psychology*, 6 (4), 217-240. (Persian).
23. Mozafari S, A, M., Elahi A., Abbasi S., Ahadpour H., Rezaei Z. (2012). Strategies for Developing the Iranian Athletic Championship System. *Sport Management Studies (Research in Sport Science)*, 4(13), 33 - 48.
24. Nejad Sadjadi, S, A., Hamidi, M., Sadjadi, S, N., Goodarzi, M. (2011). Developing a Strategy Implementation Model and Designing a Strategy Plan for Tehran Municipality Sport Organization Using Balanced Scorecard Technique. *Physiology Research & Management in Sport*, 8, 7 - 21.
25. Pilevar, mokhar, E., Alai, M., Peyman Zad H. (2014). Identifying Internal and External Opportunities and Challenges of Student Sport in Khorasan Razavi Province. *Educational Studies*, 3(9), 95 - 112. (Persian).
26. Ramazani Nejjhad, R. (2009). Needs Assessment of Physical Education Curriculum in Primary Schools of the Country. *Journal of Research in Sport Science*, 22, 27-38. (Persian).
27. Ramazani Nejjhad R., Mohebbi H., Hemmati Nejjhad M., Niazzi S, M., AmirTash A, M. (2010). Comparison of Specific Objectives of Physical Education and Exercise Courses from the Perspectives of Teachers, Teachers, Students and Parents of Iran. *Movement and Sport Sciences*, 8(16), 1-14. (Persian).
28. Vafaie Moghaddam, A, Dosti, M, Fakhri, F, Jafari, M. (2109). Investigating Barriers to School Sport Development in Mazandaran Province. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 14 (28), 167-182. doi: 10.22080 / jsmb.2018.8523.2159. (Persian).
29. Vahdani, M. (2016). Achieving a healthy and active lifestyle by developing physical literacy. *Journal of Sport and Value*, 2 (175), 22-21.
30. West Deborah, Webbucher, Charles A. (2002). Basics of physical education and sports. Translated by Ahmad Azad. Noor Research and Publishing Institute. Third edition.

ارجاع دهی

قنبری فیروزآبادی، علیرضا؛ امانی، امین؛ ریحانی، محمد؛ سردرودیان، مهتا. (۱۳۹۹). طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش‌آموزی. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۲۰): ۱۷۹-۲۰۴. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2020.7838.1732

Ghanbari Firouzabad, A. R; Amani, A; Riehani, M; Sardroodian, M. (2020). Designing a Strategic Model for Student Sport Development. *Research on Educational Sport*, 8(20): 179-204. (Persian). DOI: 10.22089/res.2020.7838.1732

Designing a Strategic Model for Student Sport Development

A. R. Ghanbari Firouzabadi¹, A. Amani², M. Riehani³,
M. Sardroodian⁴

1. Assistant Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, University of Bojnord, Bojnord (Corresponding Author)
2. Ph.D. of Sport Management, University of Shomal, Amol
3. Assistant Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, University of Bojnord, Bojnord
4. Assistant Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, University of Bojnord, Bojnord

Received: 2019/09/14

Accepted: 2020/01/21

Abstract

The purpose of this study was to designing the strategic model for the development of student sport in schools in North Khorasan province. The research method is developmental and the data base method and qualitative analysis were used to realize the research goals. All of the teachers, expert teachers, and administrators of student-athletic organizations form the statistical population of the study. Due to the qualitative research, 21 people were selected as statistical sample using snowball sampling technique. Data analysis was done based on the analysis of the fundamental data theory through open, axial and selective coding. According to the research results, components of manpower, financial resources, space and equipment, course implementation and above Physical education program as causal factors and components of management, cultural-social, media and technology, scientific-sports as background conditions affecting the development of sport Students were identified and financial, political, economic, and administrative components were identified as intervening conditions; Strategies for the development of student sports, including structural development components, managerial measures, manpower development, revenue development, space and equipment development, cultural development and development of extracurricular programs were also identified. The findings also showed that the development of student sports will have the consequences of religious, devotional and moral education, economic and vocational education, science and technology, social, biological and physical education, aesthetics and art. As a result, considering that the development of human resources was one of the strategies for the development of student sports, it is possible to improve the conditions of student sports by holding orientation courses and training human resources specialists in schools.

Keywords: Strategic Model, Development, Student Sport, Outcomes, Grounded Theory.

1. Email: a.ghanbari@ub.ac.ir
2. Email: amani.amin311@yahoo.com
3. Email: mo.reihani@yahoo.com
4. Email: m.sardroodian@ub.ac.ir